

Szakmai konferencia a bv. kódex legújabb tervezetéről

A Magyar Börtönügyi Társaság 2009. november 26-án tartotta meg éves szakmai konferenciáját az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának dísztermében. A tanácskozás központi témája a bv. kódex legújabb tervezetének ismertetése, illetve megvitatása volt.

Dr. Mezey Barna, az ELTE ÁJK tanszékvezető egyetemi tanára, az MBT elnöke nyitotta meg a rendezvényt, amelynek első aktusaként a szép számú egybegyűltek a Társaság újjáalakult jogi szekciójának vezetőjét választották meg *dr. Vókó György*, a PPKE ÁJK tanszékvezető egyetemi tanára, a Legfőbb Ügyészség osztályvezető ügyésze személyében.

A konferencia – amelynek levezető elnöki tisztét a frissen megválasztott szekcióvezető látta el – előadója *dr. Pázsit Veronika*, az IRM Büntetőjogi Kodifikációs Főosztályának munkatársa volt, aki a bv. kódex legújabb tervezetét abból a szempontból ismertette, hogy a tervezetben hogyan érvényesül a differenciálás és a progresszivitás elve. Az előadó – többek között – kitért a befogadás, a besorolási eljárás és az értékelés-felülvizsgálat folyamatára, az elítéltek értékelésének szempontjaira, a kódex rezsिमrendszerére, a fogvatartotti programok kérdéskörére, a fejlesztések speciális célcsoportjaira (fiatalkorúak, erőszakos elkövetők stb.), végezetül a szabadságvesztés-büntetések végrehajtásával kapcsolatos továbbgondolást igénylő szakmai kérdéseket is megfogalmazott: Miként csökkenthető a bv. intézetek zsúfoltsága?, A differenciálás jelentsen-e egyben elkülönítési kötelezettséget, vagy sem?, A besorolási eljárás erre kijelölt központi helyeken történjen, vagy az intézetekben?, Milyen kezeléseket, programokat biztosítson kötelező jelleggel valamennyi intézet?, Specializálódjanak-e az intézetek, s ha igen, az elítélt számára szükséges speciális program biztosítása vagy a lakóhely-közeli elhelyezés élvezzen elsőbbséget? stb.

Opponensként *dr. Szűcs András*, a Legfőbb Ügyészség Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztályának munkatársa mondta el kritikái észrevételeit a bv. kódex legújabb tervezetéről. Mint kifejtette: az előterjesztésben a rezsिमszabályozás túl részletes, bonyolult – nehéz feladatok elé állítja a bv. intézeteket. Megjegyezte, hogy a különleges biztonságú rezsimekre a fogház fokozatú fogvatartottaknál, az előzeteseknél és a fiatalkorúaknál is szükség van, viszont az életfogytiglanosok esetében is alkalmazni kellene enyhébb rezsimeket. Az opponens hangsúlyozta, hogy a fogvatartottak magatartásának megítélése szempontjából egyértelműbb követelményrendszer megfogalmazása szükséges a gyakorlat számára. A fokozatváltási kérelmek megsokasodására utalva kijelentette, hogy hosszabb ítéletek esetén a szabályozás szerinti 6 hónapos limit nem elegendő ahhoz, hogy az adott fogvatartott börtönbeli magatartásának iránya megítélhető legyen.

Ezt követően *dr. Vókó György*, a konferencia levelező elnöke megjegyezte, hogy a törvénytervezet javítóintézeti része túl részletes a büntetés-végrehajtási részhez képest, valamint a PPP-börtönök működésével kapcsolatban felmerült kérdésekre a tervezet nem ad választ.

Dr. Estók József ny. bv. dandártábornok úgy vélte, hogy a tervezetben leírt rezsimszisztem nagyban támaszkodik az általa Sátoraljaújhelyen megvalósított modellt, amit a Börtönügyi Szemlében [lásd 2004. évi 3. szám] is közétett. Rámutatott, hogy a progresszív végrehajtás alapfeltétele a folyamatos értékelés. Utalt arra is, hogy bv. bírók munkájuk során sok esetben nem veszik figyelembe a büntetés-végrehajtás észrevételeit.

Dr. Csordás Sándor, a Fővárosi Ügyészség csoportvezető ügyésze szerint a fogvatartottak rezsimbe-sorolását – mint sok helyütt Európában – a büntetés-végrehajtásnak kellene elvégeznie. Emlékeztetett arra, hogy az 1979. évi 11. tvr.-t és az azt módosító 1993. évi XXXII. törvényt is a büntetés-végrehajtás készítette elő. Kitért az enyhébb fokozatba helyezés, illetve az EVSZ problematikájára. A klasszifikáció kérdése kapcsán kifejtette, hogy a tervezet merev elkülönítést alkalmaz a rezsimek között, és – az európai gyakorlatra utalva – annak a véleményének adott hangot, hogy a kilenc helyett négy rezsime – nyitott, félig nyitott, zárt (normál, illetve szigorú) – is elegendő lenne a fogvatartottak besorolására.

Dr. Hegedűs László, a Vas Megyei Főügyészség csoportvezető ügyésze szövé tette, hogy a – jogi szabályozatlanság miatt – számos probléma merül fel a PPP-börtönökben, a tervezet mégsem nem foglalkozik ezzel a területtel. A hozzászóló a Szombathelyi Országos Bv. Intézet működéséből vett gyakorlati példakkal támasztotta alá mondanivalóját.

Dr. Huszár László bv. dandártábornok, a BVOP Stratégiai Főosztályának vezetője – egyetértve a dr. Csordás Sándor által elmondottakkal – hangsúlyozta, hogy a jogszabálytervezetben az elítéltek klasszifikációja ellentétben áll az egyéniesítés eszméjével: a háromszor három rezsime szinte feleslegessé teszi a büntetés-végrehajtási dolgozók ezen a területen felhalmozódott szakértelmét. Rámutatott, hogy a befogadó-felkészítő részlegben történő 60 napos besorolási eljárás túlságosan hosszú, s ennek letelte után is mindössze abban dönthet a büntetés-végrehajtás, hogy a fogvatartottat az adott fokozat (fogház, börtön, fegyház) enyhébb vagy normál rezsimjébe sorolja, így tulajdonképpen a progresszivitás és a differenciálás elve is ellentétesen valósul meg a gyakorlat során. A kötelező programokkal kapcsolatosan elmondta, hogy azok nevesítése nem szerencsés, és – mivel a pályázatokra építeni nem lehet – el kell döntenet, hogy van-e állami erőforrás megvalósításukra, vagy sem.

Markos Zoltán bv. ezredes, a BVOP Közgazdasági Főosztályának vezetője szerint a büntetés-végrehajtási szervezet jelenlegi költségvetési helyzete ellehetetlenült, de a szervezet várható anyagi kondíciói sem teszik lehetővé a törvénytervezetben előírt többletfeladatok teljesítését. A bevételi források, a pályázati pénzek erre messze nem elégségesek.

Dr. Kabódi Csaba, az ELTE ÁJK tanszékvezető egyetemi docense annak az aggodalmának adott hangot, hogy az alternatív büntetési formák alkalmazásának következtében a börtönök kizárólag a súlyos bűncselekmény elkövető személyek gyűjtőhelyévé válnak. Problémának tartotta, hogy a börtönben végzett munka továbbra sem számít munkaviszonynak. Véleménye szerint a bv. intézetek alapterületének a tervezetben leírt megnövelése nem biztosítható, illetve a fogvatartotti programok végrehajtásához szükséges szakemberek sem állnak rendelkezésre.

Dr. Barabás A. Tünde, az OKRI Oktatási és Kommunikációs Osztályának vezetője a resztoratív igazságszolgáltatás börtönbeli alkalmazásának lehetőségeire hívta fel a figyelmet. Tájékoztatta a tanácskozás résztvevőit, hogy 2010-ben két bv. intézetben – Tökölön és Balassagyarmaton – végeznek kutatást e téren.

Váradi Balázs bv. alezredes, a BVOP Gazdasági Társaságok Főosztályának kiemelt főreferense elmondta, hogy ha a fogvatartottak kizárólag csak a kérelmük alapján dolgozhatnak, ez a munkáltatás megszűnését jelentheti. Hangsúlyozta továbbá, hogy a PPP-börtönök működésének menedzselése jelenleg is a büntetés-végrehajtás kezében van.

Dr. Vókó György a konferenciát lezáró beszédében egyrészt a bv. kódex legújabb tervezetének további hiányosságaira hívta fel a figyelmet (pl. nincs szabályozva, hogy a büntetések végrehajtását ellenőrző állami és civil szervezeteknek milyen jogosultságai vannak), másrészt az interdiszciplináris kutatások fontosságát és büntetés-végrehajtási jog gyakorlati megvalósulásának jelentőségét hangsúlyozta.

Deák Ferenc István